
dr hab. Piotr Lisowski prof. UW

Wrocław, 22 czerwca 2020 r.

R E C E N Z J A

w przedmiocie oceny osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej Pani dr Agnieszki Gryszczyńskiej, ze szczególnym uwzględnieniem cyklu publikacji powiązanych tematycznie *Jawność i bezpieczeństwo rejestrów publicznych* (składającego się z 11 publikacji stanowiących rozdziały w recenzowanych monografiach).

sporządzona na podstawie art. 179 ust. 2-3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.), w związku z art. 16 ust. 1 i art. 16 ust. 2 pkt 1 *in fine* oraz art. 18a ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, z późn. zm. – dalej „ustawa”), a także § 12 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. poz. 261) oraz rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) i rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. poz. 1818);

W związku z powołaniem mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów na recenzenta komisji habilitacyjnej w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych, w dyscyplinie prawo – Pani dr Agnieszce Gryszczyńskiej, przedkładam niniejszą recenzję wraz z pozytywnym wnioskiem, co do spełnienia przez Habilitantkę wymagań określonych w art. 16 ust. 1 ustawy, uzasadniając to we wskazany poniżej sposób:

I. OCENA DOROBKU NAUKOWO-BADAWCZEGO (PRZEDHABILITACYJNEGO)

Mamy w tym przypadku do czynienia ze spetryfikowanymi zainteresowaniami naukowo-badawczymi. Już bowiem na etapie przygotowywania pracy magisterskiej [na kierunku *Prawo*] i pracy licencjackiej [na kierunku *Administracja*] zainteresowania dzisiejszej Habilitantki koncentrowały się na prawnych aspektach informatyzacji¹.

¹ Magisterium z prawa w 2005 r. – praca pt. *Podpis elektroniczny w prawie polskim i włoskim na tle dyrektywy 1999/93/WE*; licencjat z administracji w 2006 r. - praca pt. *Zastosowanie instrumentów elektronicznych w prawie*

Nie inaczej było w przypadku rozprawy doktorskiej, obronionej w dniu 12 kwietnia 2011 r. [temat - *Informatyzacja ksiąg wieczystych jako rejestru publicznego*].

Po uzyskaniu stopnia doktora Pani Agnieszka Gryszczyńska kontynuowała swoje wcześniejsze zainteresowania naukowo-badawcze – koncentrując uwagę na „badaniach nad wpływem informatyzacji na realizację zadań publicznych”, docelowo skupiając się na „prawnych, organizacyjnych i technicznych problemach prowadzenia rejestrów publicznych oraz udostępniania danych w nich zawartych”, szczególnie zaś na „jawności i bezpieczeństwie rejestrów publicznych”² [co trafnie wyeksponowano w *Autoreferacie*].

Analiza tzw. pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych Habilitantki rzeczywiście – jak na to wskazuje się w *Autoreferacie* – pozwala wyróżnić pięć zasadniczych płaszczyzn badawczych. *Nota bene*, trafność czynionych w tym zakresie identyfikacji i kwalifikacji³, a przede wszystkim – analiza treści poszczególnych publikacji z tej grupy, wskazują na to, że mamy w tym względzie do czynienia z dorobkiem o ewidentnie fachowych walorach: o interdyscyplinarnej proveniencji i podobnie ocenianym przeznaczeniu; opartym na rzetelnych analizach prawnych, często legitymujących się silnym wsparciem ze strony badań komparatystycznych; wykazującym [co warto podkreślić] dobrze ukonstytuowane i przydatne aspiracje praktyczne. Podejmowane problemy i sposób prowadzenia analizy bezspornie świadczą bowiem o zaawansowanej wiedzy oraz podobnie ocenianych kompetencjach i umiejętnościach Habilitantki⁴.

Weryfikacja powyższych osiągnięć wskazuje więc na to, że mamy do czynienia ze znaczącym dorobkiem naukowym, podejmującym ważne, aktualne i kluczowe [w szczególności dla nauki prawa administracyjnego] wątki i problemy badawcze. Podkreślić też należy zaawansowany warsztat naukowy Habilitantki, bazujący na rzetelności oraz gruntownej znajomości dorobku doktrynalnego, orzeczniczego, z niezbędnym (i odpowiednim) wsparciem wynikającym z wiedzy i umiejętności wymaganych przy analizowaniu źródeł prawa. Recenzowany dorobek wykazuje przy tym predylekcje adekwatne do „potrzeb” habilitacyjnych. Nie ulega więc wątpliwości, że dr Agnieszka Gryszczyńska wykazuje się istotną aktywnością naukową, której rezultaty uzasadniają ocenę, iż mamy do czynienia z osiągnięciami naukowymi o zauważalnym wpływie na rozwój dyscypliny prawo, docelowo – nauki prawa administracyjnego.

Na szczególną uwagę zasługują też praktyczne doświadczenia Pani Doktor – poddawane wszechstronnej weryfikacji [w szczególności w prokuraturze, podczas licznych działań eksperckich], co ważne – wspierane możliwościami związanymi z inżynierskim wykształceniem Habilitantki [o czym – poniżej].

zamówień publicznych. Co więcej, w 2007 r. do tego zestawu doszła praca inżynierska pt. *Informatyzacja ksiąg wieczystych w Polsce*.

² Ten wątek stanowić jednak będzie przedmiot odrębnej analizy [zob. pkt III. niniejszej *Recenzji*].

³ Zob. podział na kwestie związane z: wpływem informatyzacji na publiczne zasoby informacyjne i ich jawność [od 2012 r.]; prawną regulacją tajemnic [od 2013 r.]; prawnymi aspektami cyberbezpieczeństwa i przeciwdziałania cyberprzestępczości [od 2016 r.]; prawnymi aspektami ochrony informacji, w tym w szczególności danych osobowych [od 2014 r.]; prawnymi problemami elektronicznych usług publicznych [od 2012 r.].

⁴ Wykaz tych publikacji zawiera Załącznik nr 4 pkt II. lit. A-C) do *Autoreferatu*.; zob. jeszcze załączone do dokumentacji kserokopie publikacji z 5. ww. obszarów badawczych.

II. OCENA INNYCH SFER AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Pozostały dorobek zawodowy dr Agnieszki Gryszczyńskiej również zasługuje na wysoką ocenę – także z perspektywy „potrzeb” postępowania habilitacyjnego.

Na szczególne wyeksponowanie zasługuje dorobek ekspercki Habilitantki – bezspornie ugruntowany, znaczny i zauważalny. Trudno bowiem nie docenić także pozapublikacyjnych efektów aktywności Pani Doktor – w szczególności w zakresie związanym z badaniami prowadzonymi przez Nią w ramach projektu badawczo-rozwojowego realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa „Model regulacji jawności i jej ograniczeń w demokratycznym państwie prawnym”, DOBR/0075/R/ID2/2013/03⁵, współfinansowanego ze środków NCBiR⁶.

W tym kontekście należy też równie wysoko ocenić aktywność konferencyjną⁷ i szkoleniową Habilitantki, bezspornie cieszącą się zasłużeniem ugruntowaną pozycją godnego uwagi eksperta, prelegenta. Co warto zaznaczyć – dotyczą one problematyki, na której Doktor Gryszczyńska skupia [pierwotnie] swoje zainteresowania naukowe i badawcze.

Szczególnym wyrazem i potwierdzeniem zaawansowanej synergii między teorią a praktyką – wyjątkowo przy tym eksponującym interdyscyplinarne walory wiedzy, kompetencji i umiejętności Habilitantki - jest Jej działalność zawodowa, którą od 2016 r. jako prokurator specjalizujący się w zwalczaniu cyberprzestępczości. Pełnione zaś przez Panią Doktor funkcje w strukturach prokuratury tylko potwierdzają, że i w tym zakresie mamy do czynienia z dobrze obsadzonym i docenianym fachowcem.

Podkreślić należy, że wiedza teoretyczna wytrzymująca tak wszechstronne i poważne próby praktycznej weryfikacji niewątpliwie zasługuje na docenienie – bezspornie daje przecież jedno z najlepszych uzasadnień dla przydatności nauki.

Jako dydaktyk Habilitantka legitymuje się już blisko 15-letnim stażem jako nauczyciel akademicki zatrudniony w Katedrze Prawa Informatycznego UKSW, a spektrum prowadzonych przez Nią przedmiotów wykracza poza materie najbliższe Jej zainteresowaniom naukowo-badawczym, aczkolwiek połowa zajęć prowadzonych na kierunkach *Prawo*, *Administracja*, *Stosunki międzynarodowe* oraz *Człowiek w Cyberprzestrzeni* dotyczy szeroko rozumianego prawa informacyjnego, informatyzacji itd.

Co warto zaznaczyć, specjalizacyjne kompetencje Habilitantki [z charakterystycznymi dla nich atrybutami interdyscyplinarnymi] dość szybko przysporzyły Jej

⁵ W ramach którego Habilitantka koordynowała zadanie „Analiza polskiej regulacji ograniczeń jawności oraz powiązanych z nimi aktów prawa europejskiego i międzynarodowego” oraz była wykonawcą w zadaniu „Weryfikacja regulacji jawności i ograniczeń jawności publicznych zasobów informacyjnych. Racjonalne wykorzystanie interoperacyjności elektronicznych rejestrów publicznych i zbiorów poza rejestrowych, informacji o prawie i dostępie do akt”.

⁶ Jeśli chodzi o aktywność badawczą Habilitantki – zob. jeszcze szczegółową specyfikację Jej zaangażowania w zadania projektowe [Załącznik nr 4 pkt II. lit. D) do *Autoreferatu*] oraz dane obrazujące udział Pani Doktor w konsorcjach i sieciach badawczych [załącznik nr 5 lit. E) do *Autoreferatu*] oraz kierowanie przez Nią innymi projektami realizowanymi w ramach UKSW oraz we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym tej uczelni [załącznik nr 5 lit. F) do *Autoreferatu*]

⁷ Wykaz wygłoszonych referatów obejmuje: 5 wystąpień na konferencjach międzynarodowych [z lat 2014-2018]; 32 referaty wygłoszone na konferencjach krajowych [w latach 2012-2019] – zob. Załącznik nr 4 pkt II. lit. F) do *Autoreferatu*. Zob. jeszcze załącznik nr 5 lit. B) i C) do *Autoreferatu*.

zajęć poza tzw. kursowymi trybami kształcenia i właściwymi im przedmiotami, o czym świadczy prowadzenie zajęć na studiach podyplomowych prowadzonych:

- na WPiA UKSW [od 2006 r. – *Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych*; od 2018 r. – *Ochrona danych osobowych w Kościele*];
- przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie [od 2017 r. – *Studia podyplomowe w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania cyberprzestępstw popełnianych na szkodę banków oraz ich klientów*];
- SGH [w 2017 r. – *Zarządzanie bezpieczeństwem informacji*];
- WPAiE UWr [od 2019 r. – *Ochrona danych osobowych*];
- Akademię Leona Koźmińskiego w Warszawie [od 2019 r. – *Ochrona danych osobowych*].

Potwierdzeniem wysokiej oceny fachowości dr Agnieszki Gryszczyńskiej są kolejne funkcje pełnione przez Nią poza UKSW:

- od 2017 r. jest wykładowcą Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, gdzie prowadzi zajęcia dla sędziów i prokuratorów z zakresu cyberprzestępczości;
- od 19 lutego 2019 r. jestem członkiem Rady do Spraw Cyfryzacji.

Przywołać też należy wydarzenie sprzed 4. lat – w 2016 r. dr Agnieszka Gryszczyńska została laureatką piątej edycji konkursu *Rising Stars Prawnicy – liderzy jutra* [organizowanego przez Wolters Kluwer i „Dziennik Gazetę Prawną”].

III. CYKL PUBLIKACJI POWIĄZANYCH TEMATYCZNIE – JAWNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO REJESTRÓW PUBLICZNYCH

III.1. Wybór problematyki; sformułowanie tematu; weryfikacja atrybutów cykliczności i powiązania tematycznego

Habilitantka do recenzowanego cyklu zaliczyła następujące publikacje:

1. A. Gryszczyńska, *Pojęcie i jawność rejestrów publicznych - uwagi wprowadzające*, [w:] *Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność*, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016, s. 3-39; dalej *Pojęcie...*;
2. A. Gryszczyńska, *Podstawy prawne ograniczeń jawności w Polsce*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, redaktor naukowy G. Szpor, *Struktura tajemnic*, Tom VI, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016 [2. wydanie], s. 1-49; dalej *Podstawy...*;
3. A. Gryszczyńska, *Struktura regulacji tajemnic ustawowo chronionych*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, redaktor naukowy G. Szpor, *Struktura tajemnic*, Tom VI, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016 [2. wydanie], s. 273-327; dalej *Struktura...*;
4. A. Gryszczyńska, *Jawność formalna ksiąg wieczystych w Polsce*, [w:] *Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność*, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016, s. 255-310; dalej *Jawność formalna ksiąg ...*;
5. A. Gryszczyńska, *Jawność formalna rejestru zastawów*, [w:] *Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność*, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016, s. 335-350; dalej *Jawność formalna rejestru...*;
6. A. Gryszczyńska, *Jawność formalna ewidencji partii politycznych*, [w:] *Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność*, A. Gryszczyńska (red.), Warszawa 2016, s. 367-382; dalej *Jawność formalna ewidencji...*;

7. A. Gryszczyńska, w *zakresie komentarzy dotyczących podstaw prawnych ewidencjonowania danych przestrzennych w katastrze nieruchomości, funkcji tego rejestru, zakres danych podlegających wpisowi oraz zakres jawności, tj. do: art. 20 (nb. 1-4, 6, 8, 9,10), art. 21 (nb. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9), art. 23, art. 24, art. 25 (nb. 1, 2, 4), art. 40 a, art. 48), [w:] Prawo geodezyjne i kartograficzne. Komentarz*, G. Szpor, M. Durzyńska, A. Gryszczyńska, I. Kamińska, K. Mączewski, W. Radzio, Warszawa 2013, ss. 169-179, 189-190, 194-199, 200-210, 215-249, 259-260, 262-263, 436-439, 517-526; dalej *Komentarz ...*;
8. A. Gryszczyńska, *Legal limitations of public access to spatial data in Poland [Prawne ograniczenia publicznego dostępu do danych przestrzennych]*, [w:] *Access to spatial data and its limitations. Legal aspects*, red. G. Szpor, A. Gryszczyńska, Zagreb 2015, s. 50-67; dalej *Prawne ograniczenia...*;
9. A. Gryszczyńska, *Cybersecurity of public registers in Poland: selected legal issues [Cyberbezpieczeństwo rejestrów publicznych w Polsce: wybrane uwarunkowania prawne]*, [w:] *Geographic Information Systems Conference and Exhibition "GIS Odyssey2016"-Conference proceedings*, red. A. Bieda, J. Bydłosz, A. Kowalczyk, Zagreb 2016, s. 105-113; dalej *Cyberbezpieczeństwo...*;
10. A. Gryszczyńska, *Nowe zagrożenia bezpieczeństwa rejestrów publicznych*, [w:] *Internet. Strategie bezpieczeństwa*, redakcja G. Szpor, A. Gryszczyńska, Warszawa 2017, s. 293-309; dalej *Nowe zagrożenia...*;
11. A. Gryszczyńska, *Postulaty zmian w zakresie jawności i bezpieczeństwa rejestrów publicznych*; [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, redaktor naukowy G. Szpor, *Model regulacji*, Tom XII, T. Bąkowski (red.), Warszawa 2016, s. 181-198; dalej *Postulaty...*

Cykl składa się więc z 11 rozdziałów wchodzących w skład 7 monografii opublikowanych w latach 2013-2017⁸, obejmujących ok. 24 arkusze wydawnicze [w sumie, jak podaje Habilitantka, ok. 540 stron znormalizowanych]⁹. Jak zaznaczono w *Autoreferacie*, „W przeważającej części rozdziały te stanowią efekt badań prowadzonych w okresie od dnia 9 maja 2013 r. do dnia 9 lipca 2016 r.”¹⁰

Nie ulega wątpliwości, że wybrana przez Habilitantkę problematyka jest aktualna, ważna¹¹ i – co równie istotne – legitymuje się systemowym [z punktu widzenia państwa i prawa] znaczeniem i zastosowaniem. Choć normatywnie mamy do czynienia z regulacjami lokowanymi głównie w prawie administracyjnym i w znacznym zakresie „rozgrywającymi się” w sferze stosunków administracyjnoprawnych, to bezspornie ich docelowe przeznaczenie

⁸ Warto jeszcze zauważyć, że Habilitantka: w 2. przypadkach jest redaktorem publikacji zbiorowych o rozdzielnym autorstwie [przy czym z monografii *Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność* pochodzą 4 publikacje zaliczone do recenzowanego cyklu, a z monografii *Jawność i jej ograniczenia. Struktura tajemnic – kolejne 2*]; w kolejnych 3. przypadkach [obejmujących 3 następne publikacje] – jest współredaktorem. W konsekwencji – 5 na 11 publikacji pochodzi z monografii [w sumie cykl obejmuje ich 7], których redaktorem/współredaktorem jest dr Agnieszka Gryszczyńska. Nie negując wpływu, jaki w tym względzie wywarły związki z projektami badawczo-rozwojowymi koordynowanymi i realizowanym przez Habilitantkę na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa, podkreślić należy, iż pełnienie takiej roli stanowi niewątpliwie przejaw środowiskowego respektowania i doceniania fachowej pozycji Pani Doktor.

⁹ Przyjmując perspektywę układu poszczególnych publikacji recenzowany cykl liczy łącznie 375 stron.

¹⁰ Zob. przypis 5.

¹¹ Taką kwalifikację dodatkowo petryfikują doświadczenia *lockdown-u*, sprzyjające w niespotykanej wcześniej skali zastosowaniu systemów teleinformatycznych.

i oddziaływanie często przekracza ramy prawnoadministracyjne¹². Jeżeli dodać do tego notoryjną wręcz aktualność prawnopozytywnych analiz traktujących o [ujmując materię sekwencyjnie i uszczegółowiająco]: problematyce *Big Data*; informatyzacji [podmiotowo i przedmiotowo ujmowanej administracji publicznej]; prawnopozytywnym wymiarze infrastruktury informacyjnej państwa [i innych podmiotów administracji publicznej]; rejestrach publicznych; jawności i bezpieczeństwie rejestrów publicznych¹³ – to nie ulega wątpliwości, że zagadnienia dotyczące informatyzacji i elektronicznego udostępniania danych rejestrowych dotyczą kwestii cywilizacyjnie, społecznie istotnych: w istocie *hic et nunc* progresywnie zyskujących na znaczeniu¹⁴. Z kolei dynamika procesów normatywizacyjnych w tym zakresie, a także ich status rozwojowy [związany z relatywnie niedużym stażem unormowań o takim przeznaczeniu] oraz fakt istotnego ich stymulowania *ad extra* [rozwojem technicznej interoperacyjności rejestrów publicznych, znoszeniem barier technicznych i organizacyjnych udostępniania danych – w szczególności w związku z digitalizacją zasobów] determinują silnie eksponującą się interdyscyplinarność tytułowej materii. Jeżeli do tego dodać jeszcze trafnie diagnozowane [także przez Habilitantkę] antecedencje, tj.:

- niepoddanie pełnej i monograficznej analizie instytucji rejestru publicznego [w ujęciu prawnopozytywnym i techniczno-organizacyjnym]¹⁵;
 - znaczenie dla tego rodzaju problematyki kontekstu realizacji zadań publicznych;
 - wielość rejestrów¹⁶, której towarzyszy brak spójnej regulacji prawnej [w szczególności co do celów i funkcji przez nie pełnionych oraz gromadzonych w nich danych i obowiązujących każdorazowo zasad dostępu do nich], których relacje z porządkiem prawnym w wielu przypadkach trudno uznać za sprzyjające systemowości i unifikacji prawa;
 - problem [często nowych] zagrożeń towarzyszących informatyzacji, integracji i elektronicznemu udostępnianiu danych, w tym – związanych z cyberprzestępczością;
- to tym bardziej trudno zakwestionować trafność wyboru problematyki jawności i bezpieczeństwa rejestrów publicznych. Mamy przecież do czynienia z materią o trudnym wręcz do przecenienia rankingu praktycznym, zasadzającą się na procesach [technologicznych, cywilizacyjnych, kulturowych, społecznych] o szczególnych konotacjach z *signum temporis*. Otwierając przy tym pole dla analiz i ustaleń o doniosłych walorach dogmatyczno-prawnych.

Nie budzi też zastrzeżeń wybór docelowego przeznaczenia wskazanego przez Habilitantkę cyklu, w następujący sposób przedstawionego w *Autoreferacie*:

„Celem cyklu **«Jawność i bezpieczeństwo rejestrów publicznych»** jest analiza związanych z informatyzacją zmian zasad i zakresu udostępniania danych z wybranych

¹² Wystarczy wspomnieć o wielości funkcji możliwych do pełnienia przez rejestry; w tym względzie wymienia się w szczególności: ewidencyjną, informacyjną, ostrzegawczą, ochronną [gwarancyjną], kontrolną, selekcyjną, fiskalną, prawotwórczą, prorozwojową.

¹³ Z racji tego, że mamy w tym przypadku do czynienia z egzemplifikacją a nie enumeracją, warto jeszcze wspomnieć [także tytułem przykładu] o problematyce: ochrony danych osobowych; tajemnic ustawowo chronionych; dostępu do informacji publicznej.

¹⁴ Czemu dodatkowo sprzyja pandemicznie inspirowany wzrost praktycznego zastosowania środków komunikacji elektronicznej.

¹⁵ Z tym, że i recenzowany cykl publikacji nie osiąga tego celu. Nie taki jednak w tym przypadku stawiano – poza tym, ilość i różnorodność rejestrów publicznych nie sprzyjają zmieszczeniu kompleksowej analizy w jednej monografii.

¹⁶ W opracowaniach z drugiej dekady XXI w. wskazuje się, że jest ich blisko 600 [z tym, że w niektórych opracowaniach tego rodzaju analizy doprowadzały do ustaleń sięgających poziomu 3000].

rejestrów publicznych, przy uwzględnieniu celu prowadzenia rejestru, jego funkcji oraz dóbr i wartości chronionych, prowadzona w oparciu o rozważania nad regulacją prawną jawności i jej ograniczeń w demokratycznym państwie prawnym.

Weryfikacji poddano tezę, że postulowana w związku z informatyzacją i elektronicznym udostępnianiem danych rejestrowych redefinicja tradycyjnie pojmowanej jawności formalnej rejestru, powinna obecnie uwzględniać nowe możliwości agregacji i analizy danych związane z postępem technicznym w drugiej dekadzie XXI wieku, nasilające zagrożenia praw i wolności człowieka oraz interesu publicznego. Weryfikacja hipotezy o nadmiarowości, niespójności i braku elastyczności przepisów regulujących ograniczenia jawności, może być podstawą postulatów *de lege ferenda* zorientowanych na ochronę cyberbezpieczeństwa¹⁷.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że zarówno „jawność”¹⁸ jak i „bezpieczeństwo” stanowią atrybuty tak o węzłowym znaczeniu operacyjnym [dla praktycznego przeznaczenia rejestrów publicznych i dostępności danych rejestrowych]¹⁹, jak i o doniosłym potencjale naukowo-badawczym²⁰ [ogniskują w sobie istotne wątki i dylematy aksjologiczne²¹; prowokują do dyskusji nad systemowością prawa; dotyczą ciekawych kwestii identyfikacyjnych, terminologiczno-pojęciowych – np. dotyczących form działania administracji].

Szczegółowa analiza 11 wytypowanych przez Habilitantkę publikacji pod względem merytorycznym stanowić będzie przedmiot dedykowanego temu celowi punktu niniejszej *Recenzji*²². Jednak już w tym miejscu należy stwierdzić [zgodnie z przyjętym porządkiem weryfikacji], że zespala je tytułowa problematyka – przy czym wspólny jest zawsze rdzeń [tj. materia rejestrów publicznych], a poszczególne publikacje wykazują następujące preferencje badawcze²³:

- poz. 1-3 pełnią funkcję wprowadzającą, o systemowo-universalnym przeznaczeniu, a ostatniej – 11 – można przypisać rolę swego rodzaju podsumowania;
- poz. 4-8 koncentrują uwagę na atrybucie jawności formalnej rejestrów publicznych²⁴;
- poz. 9-10 dotyczą zaś wybranych zagrożeń determinujących bezpieczeństwo rejestrów publicznych.

Summa summarum, analiza każdorazowo podejmuje problematykę rejestrów publicznych, docelowo zaś zmierza do realizacji zakreślonych przez Habilitantkę celów – częściej z perspektywy jawności, z uzupełniającym udziałem ujęć akcentujących optykę bezpieczeństwa [związaną ze zmianami – technicznymi, prawnymi – otwierającymi nowe

¹⁷ Zob. s. 10.

¹⁸ Sprowadzająca się do jawności formalnej rejestrów.

¹⁹ Zważywszy na ich walory informacyjne, dowodowe itp. trudno wręcz przecenić ich systemowe znaczenie.

²⁰ Np. jeśli mieć na uwadze to, że ustawodawca nie definiuje rejestru publicznego [czy też pojęcia o szerszej semantyce – tj. rejestru urzędowego] poprzez odwołanie się do atrybutu jawności, co z kolei stanowi dość klasyczne skojarzenie dla doktrynalnego dorobku o takim terminologiczno-pojęciowym przeznaczeniu.

²¹ Np. legitymujące się ponad 200-letnim stażem rozważania związane z kolizją jawności rejestrów a interesami podmiotów, których dotyczą dane rejestrowe.

²² Zob. pkt III.2.

²³ Aczkolwiek w każdej z trzech wyróżnionych grup pojawiają się – z różnym nasileniem – pozostałe wątki analityczne. Trudno jednak żeby było inaczej, zważywszy na nieuchronność wzajemnego przenikania się tych ujęć i właściwych im akcentów badawczych.

²⁴ Aczkolwiek w przypadku publikacji z poz. 7 – w ograniczonym zakresie i z nieco słabszym wykorzystaniem metody dogmatyczno-prawnej [szczegóły – zob. pkt III.2. niniejszej *Recenzji*].

możliwości eksploracji i wykorzystywania danych, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń o takiej proveniencji]. Można więc uznać, że poddany w tym przypadku recenzji cykl powstały na bazie tematycznie powiązanych publikacji, stanowi całość, którą można uznać za spójną i uporządkowaną – *summa summarum* służącą realizacji wspólnych celów badawczych. Mamy również do czynienia z odpowiednią zwartością w czasie [wspieraną w kilku przypadkach przynależnością do tej samej monografii], spójnością merytoryczną, zauważalną [choć momentami fluktuującą] ciągłością myśli przewodniej. W istocie – trudno żeby było inaczej, jeśli wziąć pod uwagę konsekwencję, z jaką Habilitantka zajmuje się problematyką rejestrów publicznych oraz fakt podporządkowania Jej kilkuletniej aktywności naukowo-badawczej koordynowaniu i realizowaniu projektów badawczo-rozwojowych [od 9 maja 2013 r. do 9 lipca 2016 r.].

Trudno przy tym zakwestionować ograniczony zasięg przeprowadzonej w tym przypadku analizy – znaczne rozmiary aktualnego zestawu rejestrów publicznych dają bowiem dość mocne argumenty do zastosowania egzemplifikacyjnego podejścia. Tym niemniej można dyskutować o reprezentatywności czy też innych uzasadnieniach takiego a nie innego zestawu rejestrów publicznych poddawanych przez Panią Doktor szczegółowym analizom w ramach recenzowanego cyklu²⁵. Ich dobór wynika bowiem przede wszystkim z konsekwencji podziału ról [i autorstwa] w ramach realizacji 7 monografii, których fragmenty zostały zaliczone analizowanego cyklu powiązanych tematycznie publikacji²⁶. Co warto zaznaczyć, Habilitantka ma świadomość konsekwencji tego rodzaju uwarunkowań, o czym świadczy np. następujące zastrzeżenie [dotyczące monografii traktującej o jawności i interoperacyjności rejestrów publicznych]: „Przyjętą perspektywę badawczą poszerzały badania przeprowadzone przez innych autorów rozdziałów tej monografii, stanowiąc bazę dla formułowania wniosków ogólnych”²⁷.

Mając jednak na uwadze to, że:

- trzy pierwsze publikacje, podobnie jak i trzy ostatnie, uwzględniają systemową perspektywę analizy publicznej infrastruktury informacyjnej;
 - ciągle [pomimo rozpowszechniania technologii informacyjno-komunikacyjnych i wdrażania e-administracji] daje o sobie znać rozproszenie, autonomizacja, dezintegracja normatywizacji i funkcjonowania rejestrów publicznych;
 - wskazany cykl obejmuje [także w ramach monograficznych analiz szczegółowych] rejestry: sądowe oraz administracyjne; przedmiotowe oraz podmiotowe; z informatyzowane oraz papierowe; prowadzone centralnie oraz prowadzone w układzie rozproszonym; o zróżnicowanym stopniu dostępności²⁸;
- to poświęcenia monograficznej uwagi czterem rejestrów publicznym [w zakresie dotyczącym problematyki dostępności danych zgromadzonych w rejestrze] nie należy traktować jako

²⁵ Księgi wieczyste; rejestr zastawów; ewidencja partii politycznych; ewidencja gruntów i budynków.

²⁶ Czasami też dochodzi do dublowania ustaleń czynionych w poszczególnych publikacjach recenzowanego cyklu [więcej na ten temat – zob. pkt III.2. niniejszej *Recenzji*]. Takie przypadki eksponują pewną konstrukcyjną słabość cyklu – świadczą bowiem o tym, że jego powstanie nie zostało zaplanowane *ex ante*, lecz stanowi efekt *sui generis* reinterpretacji wypracowywanego sukcesywnie przez Habilitantkę dorobku. Nie jest to jednak, w mojej ocenie, okoliczność istotnie ważąca na ocenie cyklu publikacji powiązanych tematycznie.

²⁷ Zob. s. 13 *Autoreferatu*. W tym kontekście warto jeszcze odesłać do analizy spisu treści tej monografii.

²⁸ Pełniące przy tym różne funkcje.

okoliczności dyskwalifikującej poprawność selekcji leżącej u podstaw wyznaczenia recenzowanego cyklu.

Jak wykaże to dalsza analiza, nie przeszkodziło to też w sformułowaniu celów badawczych o walorach odpowiadających wymaganiom obowiązującym w postępowaniu habilitacyjnym i – co szczególnie ważne - związany z tym potencjał został odpowiednio wykorzystany.

Czasami jednak będzie to się odbywało nie tyle na bazie poglądów wypracowanych przez Habilitantkę, co w nawiązaniu do ustaleń wyprowadzonych przez osoby z Nią współpracujące [w ramach projektu MRJ]²⁹.

III.2. Ocena merytoryczna poszczególnych pozycji cyklu publikacji powiązanych tematycznie

Ad1) Pojęcie ...

Z wielu, rzecz można – naturalnych – powodów, tej publikacji „najbliżej” do habilitacyjnego nastawienia i formatu. Co jednak najważniejsze, poziom jej realizacji spełnia tak motywowane oczekiwania. Przeprowadzona w tym przypadku analiza bardzo dobrze poradziła sobie bowiem z: terminologiczno-pojęciowymi wyzwaniem towarzyszącymi prawnym i prawniczym identyfikacjom pojęcia rejestru publicznego³⁰; wieloaspektowo ujmowaną różnorodnością rejestrów publicznych; wielością pełnionych przez nie funkcji – z zasygnalizowaniem mogących w tym względzie znaleźć zastosowanie konfiguracji. Rozważania uwzględniły przy tym konsekwencje znoszenia technicznych i organizacyjnych barier dostępu do danych rejestrowych, związane z udostępnianiem *on-line*, co doprowadziło do trafnego opowiedzenia się za uzupełnieniem trzech podstawowych zasad dostępu do danych [zwykłej, rozszerzonej i ograniczonej] o „publikację w publicznie dostępnych sieciach teleinformatycznych oraz udostępnienie celem ponownego wykorzystania”³¹. Towarzyszy temu pogłębiona refleksja na temat jawności formalnej rejestrów - uwzględniająca jej wieloaspektowe uwarunkowania [aksjologiczne, systemowe, historyczne]³², a szczególne znaczenie poznawcze i interpretacyjne należy w tym względzie przyznać prawidłowej konstatacji co do niezaliczenia jawności do atrybutów prawnopozytywnie identyfikujących rejestr publiczny³³. W tym kontekście dokonano zwracając też uwagę podnoszone wątpliwości, dotyczące zarówno zagrożeń związanych z sieciowo-digitalizacyjnie znoszonymi ograniczeniami w interoperacyjności rejestrów publicznych oraz z brakiem systemowości porządku prawnego [w ramach oceniania wpływu na dostęp do danych rejestrowych ustawy o dostępie do informacji publicznej i ustawy o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego].

Ad2) Podstawy ...

Optyka tej publikacji rewersowo nawiązuje do problematyki jawności. I tym razem mamy do czynienia z opracowaniem bazującym na ustaleniach wypracowanych w ramach

²⁹ Ten wątek będzie kontynuowany - zob. pkt III.2. niniejszej *Recenzji*.

³⁰ I pojęć pokrewnych, np.: rejestru urzędowego; rejestru administracyjnego; ewidencji vs rejestru.

³¹ Zob. s. 39.

³² Z niezbędnymi odniesieniami do problematyki jawności materialnej.

³³ W tym kontekście na uwagę zasługują też nawiązania komparatystyczno-etymologiczne (związane z pojęciem jawności).

koordynowanego przez Habilitantkę zadania. Tekst liczy 49 stron i - jak trafnie zaznaczono - „ma charakter wprowadzający”, co nie umniejsza jego walorów merytorycznych i formalnych. Bezspornie przecież analiza o takim przeznaczeniu wymaga systemowego podejścia oraz umiejętności syntezy. Tego rodzaju wymagania niewątpliwie wpisują się w format habilitacyjnych standardów – w tym przypadku sprostano im w zadowalającym stopniu. Mamy bowiem do czynienia z dobrze wychwyconym kontekstem antecedenencji o konstytucyjnej proveniencji [tak o projawnościowym jak i odwrotnym nastawieniu]³⁴ oraz oczekiwaną i wolną od błędów analizą ograniczeń jawności w prawie Unii Europejskiej³⁵. Rozważania – trafnie – uwzględniają przy tym ograniczenia jawności [w tym tajemnice]³⁶ występujące nie tylko w relacjach z podmiotami publicznymi, ale także poza sektorem publicznym. Prowadzona analiza umiejętnie i w sposób świadczący o bardzo dobrej orientacji w badanej problematyce, uwzględnia – odpowiednio zróżnicowany – dorobek doktrynalny i orzecznicy. Ma też na względzie ograniczenia faktyczne. Trudno zarazem nie uznać trafności następującej diagnozy: „(...) negatywną konsekwencją rozproszenia regulacji oraz powstania znacznej liczby rejestrów charakteryzujących się różnym zakresem danych podlegających wpisowi i udostępnieniu są niespójności logiczne w systemie prawa”³⁷. Na podobną ocenę zasługuje też następująca konstatacja: „Analiza aktów prawnych konstytuujących tajemnice i wprowadzających inne ograniczenia jawności wskazuje na znaczną nadregulację, która stanowi przeszkodę dla realizacji prawa dostępu do informacji publicznej. (...) Rozrost i brak przejrzystości regulacji, stanowią z jednej strony barierę dla dostępu do informacji publicznej, z drugiej zaś – osłabiają ochronę informacji objętych tajemnicą oraz kontrolę przestrzegania tajemnic”³⁸.

Ad3) Struktura ...

Ten tekst kontynuuje wątek tajemnic ustawowo chronionych, poddając tę perspektywę ograniczeń jawności monograficznej już analizie [na 55 stronach]³⁹, skoncentrowanej na zidentyfikowaniu sposobów normatywizowania przez polskiego prawodawcę tajemnic ustawowo chronionych. Wyprowadzone w tym względzie ustalenia, kwalifikacje i klasyfikacje świadczą o kompleksowym rozpoznaniu tytułowej problematyki, tak co do uwarunkowań systemowych, jak i rozważań traktujących już o instytucjach i atrybutach szczegółowych. Nie ulega przy tym wątpliwości, że i tym razem wyprowadzona konkluzja wskazująca na niejednorodność analizowanych regulacji prawnych znajduje [niestety] potwierdzenie. Podobnie też należy ocenić konstatację złożoności badanych w tym przypadku przepisów i implikowane takim stanem rzeczy trudności w kategoryzowaniu tajemnic ustawowo chronionych oraz wyodrębnieniu przepisów wspólnych w tym zakresie.

Analiza tej publikacji daje ponadto asumpt do refleksji dotyczącej sygnalizowanej już kwestii – tj. bazowania na ustaleniach wyprowadzonych przez współpracowników Pani

³⁴ Z właściwym wskazaniem praw i wolności oddziałujących na wyznaczanie balansu towarzyszącego identyfikowaniu tytułowych ograniczeń.

³⁵ Z niezbędnymi nawiązaniami do prawa międzynarodowego.

³⁶ Tego rodzaju zastrzeżenie i rozróżnienie wynika z zaproponowanego przez Autorkę odróżnienia wąskiego rozumienia tajemnicy [z podziałem na informacje niejawne i inne tajemnice] od szerszego ujmowania ograniczeń jawności [w rozumieniu uwzględniającym ograniczenia jawności niebędące tajemnicami].

³⁷ Zob. s. 31.

³⁸ Zob. s. 49.

³⁹ Mamy w tym przypadku do czynienia z sygnalizowaną już przypadkiem dublowania ustaleń poczynionych w innej publikacji [por. s. 273-278 z ustaleniami czynionymi w powyżej omawianym opracowaniu].

Doktor [w ramach ww. projektu badawczo-rozwojowego]⁴⁰. Takie sytuacje stanowią w istocie zrozumiałe i nieuchronny efekt ww. kooperacji. Tym niemniej nieco osłabiają bezpośredni „udział” Habilitantki w wywiedzeniu niektórych ustaleń. Nie zmienia to jednak faktu, że doszło do tego pod egidą redagowanej przez Nią monografii i w związku z Jej rolą pełnioną w ww. projekcie. Zatem i w takich przypadkach można mówić o Jej udziale w ferowaniu niektórych ustaleń [aczkolwiek już nie bezpośrednim i finalnym].

Ad4) *Jawność formalna ksiąg ...*

Pierwsza [z 5.]⁴¹ publikacji koncentrujących uwagę na wybranych rejestrach publicznych, akcentująca problematykę jawności formalnej, dotyczy ksiąg wieczystych [ze szczególnym uwzględnieniem wpływu informatyzacji na jej zakres i ograniczenia⁴²]. Szczegółowo poprowadzona analiza docelowo koncentruje uwagę na ewolucji sposobów urzeczywistniania formalnej jawności ksiąg wieczystych [papierowych, elektronicznych], nie stroniąc od uzasadnionego i konstruktywnego kontestowania przyjmowanych w tym względzie rozwiązań prawnych, organizacyjnych i towarzyszącej im praktyki [wraz ze związanymi z nią zagrożeniami].

Ad5) *Jawność formalna rejestru ...*

Tym razem opracowanie dotyczy rejestru publicznego od początku prowadzonego w systemie informatycznym [ewoluującym, szczególnie w zakresie informatyzacji postępowania rejestrowego]⁴³. W syntetyczny⁴⁴, uporządkowany i adekwatny do przyjętego tytułu sposób Habilitantka ponownie przeprowadziła oczekiwaną i wolną od błędów analizę, koncentrując ją – z korzyścią dla realizacji zamierzonych celów – na następujących kwestiach: celach i funkcjach rejestru zastawów; zasadach i formach dostępu do tego rejestru i właściwych mu akt rejestrowych; informatyzacyjnej funkcji rejestru zastawów. Co warte zaznaczenia, czynione ustalenia uwzględniają perspektywę systemową, dając asumpt do przydatnych i trafnych kwalifikacji, ocen i postulatów⁴⁵.

Ad6) *Jawność formalna ewidencji ...*

Kolejna publikacja również liczy 16 stron, tym razem poświęconych analizie jawności formalnej ewidencji partii politycznych [trafnie przy tym uznanej za stanowiącą, pod rządami ustawy o partiach politycznych z 1997 r., przejaw typowego postępowania rejestrowego]. Po raz kolejny Autorka przeprowadziła oczekiwaną i prawidłową analizę, ponownie przy tym – z korzyścią dla dokonywanych ustaleń – nie stroniąc od nawiązań systemowych, historycznych i porównawczych, podtrzymując zarazem nie tylko poziom odpowiedniej selekcji dorobku doktrynalnego, ale i korzystnych odwołań kluczowych wypowiedzi judykatury. Nie ulega przy

⁴⁰ Zob. np. w tym przypadku s. 295-296, s. 325-326.

⁴¹ Najobszerniejsza spośród tych z nich, które zostały opublikowane w monografii *Jawność i interoperacyjność* – liczy 56 stron.

⁴² Na sposób prowadzenia ksiąg wieczystych i ich udostępnianie.

⁴³ Cieszącym się, w zbadanym przez Habilitantkę okresie, relatywnie niskim zainteresowaniem.

⁴⁴ Publikacja liczy 16 stron.

⁴⁵ Np.: „Mając na względzie dopuszczenie do samodzielnego przeglądania ksiąg wieczystych oraz KRS – zarówno w ekspozyturach centralnej informacji, jak również poprzez Internet, sam fakt prowadzenia rejestru w systemie teleinformatycznym nie powinien stanowić bariery w dostępie. W wypadku rejestru zastawów wystarczające byłoby udostępnienie przeglądania rejestrów w ekspozyturach centralnej informacji” – s. 345; „(...) postulować można dopuszczenie posługiwania się komunikacji z sądami, obok podpisu kwalifikowanego, również podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP” – s. 350.

tym wątpliwości, że w tym przypadku uwagę należało skoncentrować na takich zagadnieniach jak: ewolucja i funkcje tytułowej ewidencji; podstawy udostępniania danych rejestrowych; zakres informacji podlegających wpisowi i ujawnieniu; zasady i tryb dostępu do ewidencji i akt ewidencyjnych. Docenić przy tym należy wychwycenie swoistości przebiegu tytułowej jawności formalnej, tj. w szczególności jej rozszerzenie przy jednoczesnym najbardziej ograniczonym dostępie do tej ewidencji oraz nietypowych [z punktu widzenia innych rejestrów sądowych] „podległościach” pod zasady udostępniania informacji publicznych.

Ad7) Komentarz ...

Kolejna analiza wybranego rejestru publicznego, tym razem przeprowadzona została w innej formule – właściwej dla komentarza do przepisów [*in concreto* ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne]. Ta pozycja recenzowanego cyklu obejmuje w sumie 88 stron, z czego 64 autorstwa Habilitantki, a kolejnych 24 – we współautorstwie z W. Radzio. Kluczowe znaczenie należy jednak w tym przypadku przyznać komentarzowi autorstwa Pani Doktor do art. 24 ww. ustawy [s. 218-249] – a to z racji bezpośrednich konotacji z problematyką jawności formalnej ewidencji gruntów i budynków [czemu sprzyja treść komentowanego przepisu]. Nie ulega jednak wątpliwości, że choć na ww. 32. stronach analiza wyraźnie dotyczy materii wyznaczających przebieg jawności formalnej [docelowo] katastru nieruchomości, to jednak nie jest w tym przypadku prowadzona w sposób charakterystyczny dla podejścia preferującego doktrynalny punkt widzenia. Nie negując więc „komentarzowej adekwatności” [i prawidłowości] czynionych w tym przypadku przez Habilitantkę ustaleń, zaznaczyć trzeba, iż akurat ta pozycja publikacyjna prezentuje nieco słabsze habilitacyjne koherencje.

Ad8) Prawne ograniczenia ...

Wskazane powyżej deficyty w pewnym stopniu nadrabia chorwacka publikacja z 2015 r.⁴⁶ Co prawda, profil tego wydawnictwa przesądził też o powtórzeniu w nim części ustaleń o systemowym, źródłowym czy terminologiczno-pojęciowym przeznaczeniu – tym niemniej, także dzięki takim uwarunkowaniom i związanym z nim przeznaczeniem, wątek dostępu do danych przestrzennych zyskał pogłębiony doktrynalnie kontekst. Co warte podkreślenia i w tym przypadku podjęto problem relacji z regulacjami dotyczącymi informacji publicznej. Na uwagę zasługuje też kontynuowanie wątku zagrożeń związanych poszerzaniem jawności formalnej implikowanym współczesnymi możliwościami technicznymi [wraz z postulowaniem konieczności poszukiwania kompromisu/balansu pomiędzy jawnością rejestru a ochroną praw podmiotów w nim ujawnionych].

Ad9) Cyberbezpieczeństwo ...

Począwszy od tej pozycji chodzi już o publikacje eksponujące wątek bezpieczeństwa rejestrów publicznych [*nota bene*, sukcesywnie podnoszony w omówionych już pozycjach recenzowanego cyklu, zyskujący na znaczeniu – czego przykładem chociażby dwa ostatnio omawiane artykuły]. Kolejna publikacja o chorwackim rodowodzie [tym razem z 2016 r.]⁴⁷, nie tyle konstytutywnie wyprowadza⁴⁸ nowe diagnozy co do przyczyn i przejawów badanych

⁴⁶ Licząca 18 stron.

⁴⁷ Zajmująca nieco ponad 6 stron [nie licząc bibliografii].

⁴⁸ Z punktu widzenia analizowanego cyklu publikacji.

przez Habilitantkę zagrożeń⁴⁹ [w szczególności w perspektywie specyfiki polskich uwarunkowań prawnych], co - w kontekście zagrożeń towarzyszących elektronicznemu udostępnianiu danych rejestrowych – zmierza do wskazania postulatów *de lege ferenda* w tym zakresie.

Ad10) Nowe zagrożenia ...

O ile dwie poprzednie publikacje musiały uwzględnić pewne ograniczenia charakterystyczne dla publikacji o nastawieniu prawnoporównawczym, druga z publikacji - o *stricte* „zagroźeniowym” profilu – poddaje intensywniejszej analizie⁵⁰ problematykę nieuprawnionego pozyskiwania i wykorzystywania danych rejestrowych przez cyberprzestępców, ataków zagrażających integralności danych oraz ich dostępności [związanych z wykorzystywaniem metod *Big Data* i właściwych im strategii „połowu danych”]. Trafnej identyfikacji źródeł i skutków nowych zagrożeń bezpieczeństwa rejestrów publicznych towarzyszy umiejętny wybór zagadnień poddawanych docelowej analizie. Rzeczywiście bowiem zmiany zasad udostępniania danych rejestrowych [tak podmiotom wykonującym zadania publiczne jak i podmiotom prywatnym] oraz brak wystarczających mechanizmów kontroli elektronicznego dostępu do rejestrów i adekwatnych do naruszeń sankcji – stanowią dobrze wytypowane „nowe zagrożenia”. Co warto podkreślić, poddano je kompetentnej i systemowej analizie [sprzyjającej porównaniom i ocenom], wyprowadzającej wnioski nadające się do opracowywania rozwiązań prawnych i organizacyjnych zwiększających bezpieczeństwo rejestrów⁵¹.

Ad11) Postulaty ...

Ostatniej z analizowanych publikacji można przypisać walory *sui generis* podsumowania, ukierunkowanego na konsumowanie wypracowanych [w szczególności przez Habilitantkę] ustaleń, celem postulowania zmian [prawnych, organizacyjnych] w zakresie jawności i bezpieczeństwa rejestrów publicznych⁵². Nie ulega przy tym wątpliwości, że informatyzacja, integracja i elektroniczne udostępnianie danych rejestrowych wywołują nie tylko pożądane skutki, ale i zagrożenia – np. wywołane atakami na zasoby cyfrowe. Punkt wyjścia dla formułowanych postulatów stanowi wpisanie się w nurt propozycji opowiadających się za modyfikacją [poszerzeniem] pojęcia rejestru publicznego. Docelowo wskazano zaś postulaty zmian dotyczące udostępniania danych ze zinformatyзовanych rejestrów publicznych oraz związane z cyberbezpieczeństwem rejestrów publicznych.

*

Przewidzianą dla tego punktu *Recenzji* analizę należy jeszcze uzupełnić uwagami o chronologicznej proveniencji. Niniejsze postępowanie habilitacyjne zostało wszczęte w dniu 30 kwietnia 2019 r. Recenzowany cykl obejmuje zaś publikacje z lat 2013-2017. Jak już na to zwracano uwagę, „W przeważającej części rozdziały te stanowią efekt badań prowadzonych (...) w okresie od 9.5.2013 r. do 9.7.2016 r. (...)” [na co wskazuje Habilitantka w

⁴⁹ Te wynikają już bowiem też z wcześniejszych analiz Autorki [zob. np. konstatowanie braku interoperacyjności; wskazywanie na brak ustawowego wskazania podmiotów odpowiedzialnych za system teleinformatyczny obsługujący rejestr].

⁵⁰ Na 17 stronach.

⁵¹ Zaznaczyć należy – nie tylko w ramach regulacji administracyjnoprawnej.

⁵² Z tym, że postulaty o podobnym przeznaczeniu formułowano też we wcześniej omówionych publikacjach.

Autoreferacie]. Nieuchronnie więc mamy do czynienia z opracowaniami, które trudno uznać za traktujące o porządku prawnym najbliższym unormowaniom *hic et nunc* obowiązującym. Tym niemniej - w związku z tym, że stworzono je w warunkach prawidłowo stosowanej metody dogmatyczno-prawnej, ich walory terminologiczno-pojęciowe, systemowe, historyczne i porównawcze nie straciły na znaczeniu. Co ważne przy tym zaznaczenia, zmiany w przepisach⁵³ nie są na tyle istotne, by istotnie dezaktualizować zidentyfikowane przez Habilitantkę procesy i uwarunkowania, wyprowadzone przez Nią ustalenia oraz formułowane oceny i postulaty⁵⁴.

III.3. Strona formalna; konstrukcja/struktura publikacji; aspekty metodologiczne; dobór i wykorzystanie źródeł

Poddane analizie publikacje od strony formalnej nie budzą zastrzeżeń. Nie zawierają istotnych nieprawidłowości w zakresie posługiwania się tzw. aparatem naukowym (przypisy, skróty, bibliografia). Podkreślić przy tym należy, że język prawny [a bywa, że i prawniczy] nie zawsze sprzyja w tym przypadku takiej klarowności. Poruszana problematyka wymagała więc umiejętności poruszania się w warunkach znacznej polisemiczności i synonimiczności znajdującego w tym przypadku zastosowanie języka [prawnego, prawniczego]. Habilitantka bezspornie poradziła sobie ze związanymi z tym wyzwaniami. Wypowiedzi, poglądy formułuje bowiem komunikatywnym, zdyscyplinowanym i precyzyjnym językiem, skutecznie dzięki temu niwelując zagrożenia związane z często występującą labilnością języka prawnego i prawniczego. Nie unika przy tym wyraźnego zajmowania stanowiska, konfrontowania się z kontestowanymi czy też krytykowanymi poglądami, rozstrzygnięciami, ustaleniami. Tytułem przykładu warto przywołać następujące wypowiedzi [w ramach publikacji *Pojęcie ...*]⁵⁵:

- „W tym znaczeniu jawność rejestru tożsama jest z «dostępem do rejestru» czy bardziej precyzyjnie «dostępu do danych rejestrowych». Posługiwanie się pojęciami «jawności danych rejestrowych» czy «dostępu do danych rejestrowych» jest szczególnie uzasadnione w wypadku rejestrów z informatyzowanych, gdzie rozróżniamy dane rejestrowe (będące wartościami pól bazy) od systemu teleinformatycznego obsługującego rejestr”;

- „(...) w związku z wprowadzeniem przepisów odnoszących się do Centralnego Repozytorium Informacji Publicznej (...) w nieprzemyślany sposób zmieniono jednak klauzulę kolizyjną (...). (...) dochodzimy do dość kuriozalnego wniosku, że *a contrario* – dane wszystkich pozostałych rejestrów (o ile uznamy, że stanowią informację publiczną) powinny zostać przekazane do CRIP. Oczywiście w tym miejscu należy zadać pytanie o racjonalność wyłączenia tylko zbiorów wymienionych w art. 1 ust. 3 DostInfPubU, i nie uwzględnienie w katalogu wyłączeń takich rejestrów jak PESEL czy rejestr stanu cywilnego”.

Kolejny przykład – tym razem z *Jawności formalnej ksiąg ...*⁵⁶:

⁵³ Jeżeli przyjąć cezurę wyznaczoną datą wszczęcia niniejszego postępowania habilitacyjnego.

⁵⁴ Poza tym, co nie jest bez znaczenia, analiza pozostałego dorobku publikacyjnego, konferencyjnego wskazuje na to, że dr Agnieszka Gryszczyńska jest „na bieżąco” – w szczególności z wprowadzaniem nowych ustaw czy ich nowelizowaniem.

⁵⁵ Zob. odpowiednio: s. 24 i s. 31.

⁵⁶ Zob. odpowiednio: s. 309 i s. 310.

- „Zagrożenia związane z udostępnianiem ponad 20 mln ksiąg wieczystych *on-line* przeważają nad wskazanymi do nowelizacji z 24.5.2013 r. potencjalnymi korzyściami określonymi jako pozytywny wpływ na bezpieczeństwo i zakres obrotu nieruchomości, ułatwienie realizacji procesów inwestycyjnych oraz zwiększenie atrakcyjności Polski dla inwestorów krajowych i zagranicznych. Bezpieczeństwo obrotu w dostateczny sposób gwarantował dostęp do ksiąg wieczystych w ekspozyturach Centralnej Informacji. (...) Dla budowania spójnego systemu informacji o nieruchomościach numer księgi wieczystej powinien być jawny i dostępny dla każdego, przy jednoczesnym wprowadzeniu ograniczeń w dostępie do danych podmiotowych zawartych w rejestrze”;
- Uchwalenie (..) ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego nasuwa również dodatkowe pytania o możliwość ponownego wykorzystywania danych wieczysto księgowych w określonym w niej trybie. Wobec zagrożeń dla praw osób ujawnionych w księgach, związanych z innym niż pierwotny celem przetwarzania danych osobowych podlegających wpisowi, dane podmiotowe nie powinny być udostępniane w celu ponownego wykorzystania”.

Kolejność, przeznaczenie i treść poszczególnych publikacji niewątpliwie stwarzały korzystne warunki do realizacji podejmowanych każdorazowo tematów badawczych. Klarowność prowadzonych analiz dodatkowo wzmacnia podsumowywanie – za każdym razem - dokonywanych *in concreto* ustaleń.

Dobór i sposób wykorzystania źródeł [odpowiednio zróżnicowanych, sprzyjających wszechstronnym i systemowym analizom] - potwierdzają wysoką ocenę wiedzy, kompetencji i umiejętności Habilitantki. Wielowątkowość i różnorodność [czasami – dość niuansowa] poruszanych wątków i uwzględnianych aspektów wymagała merytorycznej pewności i źródłowego rozeznania, wspartego odpowiednio wysokimi umiejętnościami selekcji. Nie ulega wątpliwości, że dr Agnieszka Gryszczyńska poradziła sobie z tego rodzaju wyzwaniami.

Potwierdzeniem warsztatowego zaawansowania jest też dojrzały i świadomy sposób posługiwania się metodami badawczymi – trafnie przy tym preferujący dominację metody dogmatyczno-prawnej⁵⁷.

III.4. Kilka uzupełnień do recenzji cyklu publikacji powiązanych tematycznie

Skoro wcześniej [zarówno w pkt. III.1. jak i pkt. III.2. *Recenzji*] dominowały oceny pozytywne – tak poszczególnych publikacji, jak i o bardziej całościowym już nastawieniu – to ten fragment skoncentruje uwagę na pewnych wątpliwościach towarzyszących analizowaniu i ocenianiu cyklu wskazanego przez Habilitantkę. Poddawano już bowiem wcześniej pewnej kontestacji: reprezentatywność niektórych wyborów tematycznych; aktualność tych publikacji; dublowanie się pewnych wątków; nieco słabszy potencjał habilitacyjny niektórych z nich.

Dodać jeszcze należy nieco „przeźroczysty” udział aspektów metodologicznych – nie są one przecież monograficznie eksponowane w recenzowanych publikacjach. Nie ulega jednak wątpliwości, że brak tego rodzaju podbudowy teoretycznej nie przeszkodził we właściwym zastosowaniu tego rodzaju uwarunkowań.

⁵⁷ Zob. jeszcze poniżej.

Trudno też nie skomentować zauważalnego podejścia, które można określić jako *sui generis* wyinterpretowanie cyklu z publikacji. Innymi słowy, recenzowany cykl został wyznaczony raczej *ex post*, niż zaplanowany *ex ante*. Nie jest to jednak jego wada, poza tym – tego rodzaju konstrukcja cyklu w istocie stanowi większe wyzwanie. W związku zaś z tym, że nie przeszkodziło to wyznaczeniu cyklu spełniającego wymagania spójności, zwartości itd. – to tym bardziej osiągnięty efekt zasługuje na docenienie.

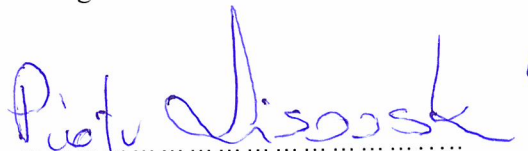
Uznać zatem należy, że powyższe uwagi/kontestacje nie wąż istotnie na ocenie końcowej. *Summa summarum* uznać więc należy, że mamy do czynienia z cyklem publikacji o adekwatnym do wymagań habilitacyjnych poziomie, w odpowiednim stopniu uwzględniającym teoretycznoprawne nastawienie, niezaniebującym zarazem aspektów *stricto* prawnopozytywnych.

IV. Konkluzja

W konkluzji oceny osiągnięć naukowych doktor inż. Agnieszki Gryszczyńskiej, po zapoznaniu się z cyklem publikacji powiązanych tematycznie i dokumentami charakteryzującymi pozostałą aktywność naukową Habilitantki stwierdzam, co następuje:

- 1) Habilitantka po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych znacznie powiększyła swój dorobek naukowy, który jest wartościowy i ważny dla dziedziny nauk prawnych, w dyscyplinie prawo, docelowo - dla nauki prawa administracyjnego [aczkolwiek, co warte zaznaczenia, o silnych konotacjach z systemowo ujmowanym porządkiem prawnym];
- 2) przedłożony do zrecenzowania cykl publikacji powiązanych tematycznie stanowi znaczny wkład Autorki w rozwój nauk prawnych, w dyscyplinie prawo – wykazując się szczególnym znaczeniem dla rozwoju nauki prawa administracyjnego; o takiej kwalifikacji przesądza m.in. pozytywna ocena recenzowanego cyklu powiązanych tematycznie publikacji, w ramach których przeprowadzono precyzyjną analizę jawności i bezpieczeństwa rejestrów publicznych - o systematycznych konotacjach i uniwersalnym znaczeniu dla administrowania i szerzej – porządku prawnego;
- 3) także ocena pozostałego dorobku zawodowego [naukowo-badawczego, dydaktycznego, organizacyjnego itd.] Habilitantki jest pozytywna, w szczególności z racji wskazywania na to, że dr inż. Agnieszka Gryszczyńska wykazuje się istotną aktywnością naukową – o walorach odpowiadających wymaganiom stawianym w postępowaniu habilitacyjnym.

Ocena całości dorobku ze szczególnym uwzględnieniem rozprawy habilitacyjnej uzasadniają więc dopuszczenie Habilitantki do dalszego toku postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych, w dyscyplinie prawo.


/dr hab. Piotr Lisowski prof. UWr/